

דקדוקי מילים וחלקם בעלי שינויי משמעות בפרשת וישלח ובהפטרות, ובראשון של וישב

לב ה'יט **לְאֹדְנִי**: האל"ף נחה, קרא: לְדֹנִי וכן בפס' ו **לְאֹדְנִי**

לב ו **צֶאן וְעֶבֶד וְשִׁפְחָה**: טעם טפחא בתיבת **צֶאן**. וְשִׁפְחָה: ה'ו קמוצה הפסקת עולה ראשון במנחת שבת שני וחמישי לב ח **וַיֵּצֵר**: ה'ו"ד בצירי

לב יא **קִטְנֹתֵי**: הטעם בטי"ת הוא גרש (אזלא גרש) ולא רביעי'

לב יד עליית שני

לב טז **וַעֲרִים**: העי"ן בשוא נח לא בחטף

לב יח **יִפְגְּשֶׁךָ**: ה'ו"ד בגעיא (מתג) ועם זאת הפ"א בשוא נח והגימ"ל אחריה רפויה, לשיטתנו הגימל בקמץ רחב והשוא בשי"ן הוא נע.² **וְשִׁאֲלֶךָ**: השי"ן בשווא נח, געיה

באל"ף והלמ"ד בשווא נע, יש לקרא: וְשִׁאֲלֶךָ. **אֲתֶה**: פתח באלף, מלעיל. **וְלָמִי אֵלֶּה לְפָנֶיךָ**: טעם טפחא בתיבת **וְלָמִי**

לב כ **בְּמַצְאֵכֶם**: הצד"י בפתח

לב כג **בְּלִילָה הוּא**: תיבת **הוּא** ללא ה"א הידיעה בניגוד לשתי קודמיה, יש להפריד בין התיבות שלא יישמע 'ההוא', שאז היא כן מודעת. **וַיַּעֲבֹר**: בזקף קטון³

לב כז **אֲשַׁלַּחְךָ**: געיה בשי"ן!

לב ל **וַיִּבְרָךְ**: מלעיל, וכן כל 'ויברך' שבמקרא

לב לא עליית שלישי

פָּנִיָּאל: לעומתו, לב לב **פָּנִיָּאל**

לב לג **הִירָךְ**: ה'ו"ד בקמץ ובמלרע.

בְּכַף-יָרֵךְ: ה'ו"ד בסגול ובמלעיל

לב א **וְעַל שְׁתֵּי הַשִּׁפְחוֹת**: טעם טפחא בתיבת **וְעַל**

לב ג **וְהוּא עֹבֵר לְפָנֶיהֶם**: טעם טפחא בתיבת **וְהוּא**

לב ד **וַיִּרְץ**: ה'ו"ש בקמץ (חטוף) קטן

לב ו עליית רביעי

לב י **אֶל-נָא אִם-נָא: נָא** הראשון מוטעם בפשטא טעם מפסיק וכן צריך להישמע. **נָא** השני בטעם אזלא-קדמא טעם מחבר⁴

לב יג **וַמָּתוּ**: הו"ו בקמץ

לב יד **אֲתִנְהִלָּה**: הנו"ן בקמץ

לב יט **נָטָה-שָׁם**: געיה בנו"ן.

קְשִׁיטָה: שי"ן שמאלית

לב א עליית חמישי

יִלְדָּה: הלמ"ד בשווא נע⁵

לב ב **וַיַּעֲנֶה**: ה'ו"ד בשווא נח

לב ז **וּבְנֵי יַעֲקֹב**: בקדמא ואזלא ולא במונח

רביעי'. **כְּשִׁמְעֶם**: השי"ן בקמץ קטן.

כִּי-נִבְלָה: המילה **כִּי** מוקפת ואינה במונח

לב יא **וְאֲשֶׁר תֹּאמְרוּ**: תיבת **וְאֲשֶׁר** במרכא ולא דרגא

לב כא **וַיֵּשְׁבוּ וַיִּסְחָרוּ**: ו"ו החיבור בשווא נע, לשון

עתיד. **נִקַּח-לָנוּ**: הגעיה בקו"ף ולא בנו"ן

לב כט **שָׁבוּ**: הטעם בבי"ת מלרע⁷

לב לא **הַכְּזוֹנָה**: הכ"ף רפויה ובשוא נח

לב א **בְּבִרְחֶךָ**: הבית בקמץ חטוף (קטן) והרי"ש בשוא נח⁸

לב ה **וַיִּסְעוּ**: אתנח בראש פסוק, על הקורא לקרוא את האתנח ללא הכנה של מרכא טפחא (מאריך טרחא)

לב ב **בְּתַכְכֶּם**: כ"ף ראשונה בשווא נע ולא בחטף

לב ג **וְאֶעֱשֶׂה-שָׁם**: העמדה קלה באל"ף למנוע הבלעת העי"ן החטופה

⁵ הקורא בנח (בקריאה המשווה קמץ לפתח) משבש את משמעות הכתוב

⁶ לדעת ברויאר התחלף לדפוס ונציה הטעמת פסוק זה בהטעמת פס' כז **בְּנֵי יַעֲקֹב**.

⁷ הקורא במלעיל משנה משמעות.

⁸ הטעם כאן נקרא מתיגה זקף הוא מורכב מ"מקל" או אזלא בהברה הראשונה וזקף במקום הטעם (יש כינויים אחרים כמו "מקל" או "דרבן").

¹ בשונה מקורן וההולכים בעקבותיו.

² יש אריכות דברים על זה בגיליון וישלח תשס"ז, כולל תשובות פרופסור יוסף עופר נר"ו. בתורה קדומה בחלק הדקדוק מובאים הדברים באריכות: טיב השווא בשי"ן ולפי זה מה סוג הקמץ, הייתה זאת מחלוקת בין בן אשר לבן נפתלי. לשיטת התימנים, הגימ"ל בקמץ קטן והשי"ן בשווא נח.

³ כך לפי ברויאר ולנינגרד. קורן וחומשים רגילים: וַיַּעֲבֹר.

⁴ הפשטא היא בסוף האות האחרונה במילה בצד השמאלי, הקדמא היא באמצע האות המוטעמת במילה.

לה ו הוא וְכָל-הָעָם אֲשֶׁר-עִמּוֹ: טעם טפחא
בתיבת הוא

לה יב עליית ששי

לה יז אֶל-תִּירְאֵי: הטעמה משנית בתי"ו והרי"ש אחריה
בשווא נע (לשון יְרָאָה ולא ראייה)
לה יח קָרָא-לֹ: געיה בקו"ף

לה כ קִבְרַת-רַחֵל: געיה בבי"ת

לה כב וַיֵּלֶךְ רְאוּבֵן וַיִּשְׁכַּב אֶת-בִּלְהָה פִּלְגֶּשׁ אֲבִיו
וַיִּשְׁמַע יִשְׂרָאֵל: יש לקרא: וַיֵּלֶךְ רְאוּבֵן וַיִּשְׁכַּב אֶת-
בִּלְהָה פִּלְגֶּשׁ אֲבִיו וַיִּשְׁמַע יִשְׂרָאֵל⁹

לה כג וַיהוָה: הוא"ו בחירק מלא ואין להשמיע שווא נע
ביר"ד

לה כט וַיֵּאָסֶף: במלעיל וכן הדבר בכל המקרא כולו
(במובן מיתה)

לו ג בִּשְׁמַת: הקמץ בבי"ת הוא רחב, והשווא בשי"ן נע, כן
הדבר גם בהמשך הפרק

לו כ עליית שביעי

לו כה-כו דָּשֶׁן- דִּישָׁן: כאשר הדל"ת בחירק חסר, השי"ן
בחולם וכאשר הדל"ת בחיריק מלא, השי"ן בקמץ
לו לא מֶלֶךְ-מֶלֶךְ: למ"ד ראשונה בקמץ קטן

לו לג מִבְצָרָה: הבי"ת בקמץ קטן

לו לו שְׁמֵלָה מִמִּשְׁרָקָה: בשתי התיבות השי"ן
שמאלית

לו מ מפטיר

הפטרה עובדיה א-כא:

ג הַשִּׁיאָדָּ: בשי"ן ימנית

ה אֶם-שׁוֹדֵדִי לַיִלָּה: טעם נסוג אחור לשי"ן, הדלי"ת
אחריה בשווא נע¹⁰. הָלֹא יִשְׁאִירוּ עֵלְלוֹת: טעם טפחא

בתיבת הָלֹא

ט יִכָּרֶת-אִישׁ: געיה בכ"ף

י וְנִכְרַת: מלעיל

יא עֲמַדָּה: המ"ם בגעיא ובקמץ רחב, הדל"ת בשווא נע

יב וְאֶל-תָּרָא: במלעיל. נִכְרָו: הנו"ן בקמץ קטן

טו יַעֲשֶׂה לָךְ: טעם נסוג אחור לעי"ן

טז וְלָעו: הטעם בעי"ן מלרע.

יז וְהָיָה קֹדֶשׁ: טעם נסוג אחור לה"א הראשונה

כ צַרְפָּת: הצד"י בקמץ רחב, הקריאה צורפת מוטעית,

הרי"ש בשווא נע. יִרְשֹׁו: היר"ד בגעיא-מתג ובחירק מלא¹¹
והרי"ש בשווא נע

ראשון של וישב:

לז ג כִּי-בֶן-זִקְנִים הוּא לֹ: יש להקפיד על מקום
הטפחא בתיבה הוּא¹². וַעֲשֶׂה לֹ: הטעם נסוג לעי"ן,
מלעיל

לז ד שני במנחת שבת

לז ז מְאֻלָּמִים: למ"ד דגושה ובשווא נע וְתִשְׁתַּחֲוֶיָהּ

לְאַלְמָתִי:

לז ח שלישי במנחת שבת

לז יא וְאֲבִיו שָׁמַר אֶת-הַדָּבָר:

¹¹ כתיב מלא או חסר במקרא אינו משנה את דקדוק המילה, במקרה
שלנו, השווא ברי"ש כדן השווא הבא אחרי תנועה גדולה. הקורא
בשווא נח משנה משמעות.

¹² אין לנסות "לאזן" במספר ההברות בין התיבות המוטעמות מרכז
וטפחא (מאריך וטרחא)

⁹ ישנם מנהגים אחרים [כמו בקרב התוניסאים היום] הנוהגים לקרוא
את שתי מערכות הטעמים אך אין זה שונה מטעם עליון ותחתון
הנהוגים בעשרת הדברות

¹⁰ כך מציינים המדקדקים הקדמונים. מכאן ששווא הדומות אחרי
תנועה קטנה הוא בדרך כלל נח.